ALMINE RECH

Markus Lüpertz
Markus Lüpertz

Oct 11 — Dec 21, 2017 | Brussels

Almine Rech gallery heeft het genoegen de eerste solotentoonstelling van Markus Lupertz bij de galerie voor te stellen.

Markus Lüpertz werd in 1941 geboren in Liberec, in de Bohemen (het vroegere Tsjechoslowakije). Op jeugdige leeftijd verhuist de familie Lüpertz om economische redenen naar Duitsland. Op twintigjarige leeftijd vestigt hij zich in Berlijn, en profileert zich voor het eerst als onafhankelijk, professioneel kunstenaar. Markus Lüpertz wordt dan ook gerekend bij de geniale naoorlogse generatie Duitse schilders waartoe onder andere ook kunstenaars als Anselm Kiefer, A.R. Penck, Georg Baselitz, Jörg Immendorff, Gerhard Richter en Sigmar Polke behoren.

Markus Lüpertz is wellicht de 'schilder onder de schilders'. Hij poogt immers niet één of andere werkelijkheid te verbeelden maar creëert in de eerste plaats een nieuwe picturale ruimte. Alle mogelijke technieken, texturen, formaten en omkaderingen komen aan bod. Hij is voortdurend op zoek naar de universele dimensies van de schilderkunst. Zijn zoektocht baseert hij op de geschiedenis van het medium schilderkunst zelf. Anderzijds vertrekt hij thematisch vanuit een reeks universele menselijke waarden als vrijheid, gelijkheid, moed, passie, liefde, schoonheid, cultuur en dergelijke meer.

In het begin van de jaren zestig creëerde Lüpertz een eerste reeks werken onder de titel 'Dithyramben', wat letterlijk 'Uitbundig Loflied' betekent. Hiermede is de toon gezet voor zijn verder oeuvre. In deze werken onderneemt Lüpertz enerzijds een poging om grafische vormen zoals letters, woorden, vlakken en lijnen om te zetten in drie dimensionele beelden en anderzijds zet hij reële beelden zoals bomen, slakken, helmen en korenharen om in pure twee dimensionale schilderkundige realiteiten. Dit staat niet los van een zeker artistiek verzet tegen de toenmalige breed verspreide emotioneel geladen stromingen van de Informele Abstractie, de figuratieve schilderkunst, of zelfs de avant-garde bewegingen van die tijd. Markus Lüpertz is niet de pathetische schilder van de grote emoties, maar is de schilder van concepten. Hij weigert de eenduidige symbolische betekenis van een beeld te erkennen.

Deze werken werden dikwijls als zeer controversieel gepercipieerd. In deze periode werd de figuratieve schilderkunst immers doodverklaard wegens te anti-intellectualistisch en anti-modernistisch. Anderzijds werd Lüpertz door de aanwezigheid van deze universele Duitse symbolen in zijn werk door critici verkeerdelijk verdacht van sympathieën te hebben voor de Duitse natie. Hij gebruikte deze objecten echter in de eerste plaats omwille van hun abstracte betekenis en plastische waarde. Anderzijds onderzocht hij in deze schilderijen net de universele waarde van symbolen, eerder dan deze te benutten vanwege hun tijdelijke geschiedkundige connotatie.

Markus Lüpertz is waarschijnlijk de meest eclectische kunstenaar van zijn tijd. Hij eigent zich alle stijlen en thema's toe in functie van de creatie van zijn eigen wereld en van zijn zoektocht naar de betekenis van de schilderkunst. Hierbij laveert hij voortdurend tussen objectiviteit, subjectiviteit, figuratie en abstractie.

Deze toe-eigening betekent voor hem een fundamentele vrijheid, waardoor zijn kunst over kunst kan gaan en niet over deelwaarden ervan zoals het narratieve, de figuratie, de maatschappelijke relevantie en dergelijke meer.

Elk beeld, elk teken, elke schriftuur is als een geïsoleerd woord in een onvoltooid gedicht of als een zin in een nog te vertellen verhaal. Haar betekenis 'is' niet maar 'wordt' in het samenspel met andere beelden. Hierdoor sluit Markus Lüpertz eerder aan bij kunstenaars uit de vroege popart, zoals bijvoorbeeld *Jasper Johns* die de Amerikaanse vlag reduceerde tot een geschilderd landschap, ontdaan van zijn symbolische waarde.

Vanaf de jaren tachtig ontstaat er een reeks werken waarin Lüpertz een aantal zeer belangrijke universele thema's behandelt. De inspiratie hiervoor wordt gezocht in klassieke kunstenaars als *Poussin*, *Millet*, *Rubens* en anderen, en klassieke kunsthistorische thema's als *Parsifal* en *De Drie Gratiën*. Hij doorloopt hiermee quasi de gehele kunstgeschiedenis. Al deze thema's worden in principe op net dezelfde manier gebruikt. Lüpertz is niet geïnteresseerd in een hedendaagse variatie op het thema zelf, maar eerder in de universele en tijdloze waarde van het thema en haar schilderkundige veruitwendiging. Precies hier ligt de intrinsieke waarde en uniciteit van Markus Lüpertz als kunstenaar. Hij is niet enkel een geniale beelden producent maar een intense en rusteloze zoeker naar universele humanistische waarden. In de hoedanigheid van verdediger van het 'menselijke zijn' heeft hij jaren de academie van Düsseldorf geleid, ontegensprekelijk één van de belangrijkste kunstinstituten van Europa.

In 2005 had het museum Dhondt-Dhaenens de eer en het geluk een tentoonstelling te maken met de kunstenaar.

De tentoonstelling in het M*DD* was de eerste individuele presentatie van Lüpertz in België en toonde een reeks tekeningen, etsen en aquarellen die allen geconcipieerd werden rond het thema van *De Drie Gratiën*, een thema dat behoort tot de meest geïnterpreteerde uit de kunstgeschiedenis.

Verder werd er een selectie uit de reeks 'naakte ruggen' getoond. Markus Lüpertz maakte een honderdtal van deze schilderijen. Het werken in reeksen en het filmische denken in de beeldvorming is kenmerkend voor de kunstenaar. De werken zijn meer dan concepten, ze ontstaan als het ware uit het niets. Het ene werk geeft aanleiding tot het andere werk in één onophoudelijke beweging. Een panta rei van het schilderkunstig vernuft. De werken handelen niet over de sensualiteit van het naakt. Het is zelfs moeilijk na te gaan of het nu al dan niet over een mannelijk of een vrouwelijk naakt gaat. Wel voert hij hier een onderzoek naar de rug - een motief dat sinds Rubens regelmatig gebruikt wordt - en hoe je dit schilderkundig vandaag een betekenis kunt geven. De rug wordt bekeken als een abstract landschap. Deze 'afstandelijkheid' ten opzichte van de sensualiteit wil geenszins zeggen dat Lüpertz zich niet bij zijn onderwerpen betrokken voelt. Hij poogt steeds een evenwicht te vinden tussen betrokkenheid en afstand. Teveel aan emotionele verbondenheid wordt volgens Lüpertz te snel narratief en genereert daarom teveel 'randeffect' aan de beelden waardoor ze hun universaliteit verliezen.

Markus Lüpertz is niet alleen een hoogbegaafd schilder, hij is tevens een fenomenaal beeldhouwer. In grote en kleine beschilderde bronzen herschrijft hij de kunstgeschiedenis en dwingt hij schilderkunst, beeldhouwkunst en architectuur tot een intense dialoog.

- Joost Declercq